

Державна реєстрація смерті

Столична юстиція у рамках правопросвітницької кампанії «Я МАЮ ПРАВО!» консультує щодо захисту прав у різних життєвих ситуаціях.

Питання державної реєстрації смерті регулюється статтею 17 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану», главою 5 розділу III «Правил державної реєстрації актів громадянського стану в Україні», затверджених наказом Міністерства юстиції України від 18.10.2000 N 52/5.

Державна реєстрація смерті проводиться органом державної реєстрації актів цивільного стану на підставі документа встановленої форми про смерть, виданого закладом охорони здоров'я чи судово-медичною установою; рішення суду про встановлення факту смерті особи в певний час або проголошення її померлою.

Також, підставами для реєстрації смерті можуть бути:

- фельдшерська довідка про смерть;
- лікарське свідоцтво про перинатальну смерть;
- повідомлення державного архіву або органів Служби безпеки України, у разі державної реєстрації смерті осіб, репресованих за рішенням несудових та судових органів;
- повідомлення установи виконання покарань або слідчого ізолятору, надіслане разом з лікарським свідоцтвом про смерть.

Із заявою про проведення реєстрації смерті можуть звернутись родичі померлого, його сусіди, працівники житлово-експлуатаційних організацій та інші особи, в тому числі з адміністрації лікувального закладу, де сталася смерть. Така особа повинна пред'явити паспорт або паспортний документ, але відсутність зазначених документів не є підставою для відмови в проведенні реєстрації.

Здійснити державну реєстрацію смерті у місті Києві можна у відділі державної реєстрації смерті Головного територіального управління юстиції у місті Києві або у районних відділах ДРАЦС.

Одночасно з оформленням свідоцтва про смерть, відділом реєстрації смерті Головного управління юстиції м. Києва чи районним відділом ДРАЦС видається витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про смерть для одержання допомоги на поховання.

Заява про державну реєстрацію смерті подається не пізніше трьох днів з дня настання смерті або виявлення трупа, а в разі, якщо неможливо одержати документ закладу охорони здоров'я або судово-медичної установи – не пізніше п'яти днів.

Державна реєстрація смерті за заявою, поданою у вищевказані строки, проводиться за останнім місцем проживання померлого, за місцем настання смерті чи виявлення трупа або за місцем поховання. У разі надходження заяви після закінчення одного року з дня настання смерті та, якщо факт смерті встановлено у судовому порядку або особо оголошена судом померлою, державна реєстрація смерті проводиться за місцем проживання заявника.

Якщо померлий мав паспорт або паспортний документ, а також військово-облікові та пільгові документи, то орган реєстрації актів цивільного стану, який реєструє смерть, вилучає їх і в цих документах проставляє відмітку про смерть власника. Слід відзначити, що відсутність зазначених документів не перешкоджає реєстрації смерті.

При реєстрації смерті невпізнаних осіб до актового запису про смерть вносяться тільки ті відомості, які містяться у лікарському свідоцтві про смерть. Якщо надалі померлий упізнаний, відомості про нього, яких бракувало, уносяться згідно з вимогами чинного законодавства на підставі висновку відділу реєстрації актів цивільного стану, за наявності протоколу впізнання трупа.

Реєстрація смерті за заявами, які надійшли після закінчення року з дня настання смерті, провадиться після перевірки наявності реєстрації смерті за місцем настання смерті, за місцем останнього проживання заявника, за місцем поховання чи виявлення трупа.

Датою смерті особи, оголошеної судом померлою, вважається день набрання рішенням суду законної сили, якщо інше не зазначено в рішенні суду. Якщо надалі особа, по відношенню до якої складено актовий запис, з'явиться або буде відоме її місце перебування, то рішення про її смерть скасовується, а запис про смерть анулюється.

Для отримання свідоцтва про смерть, яка сталася на тимчасово окупованій території України, визначеній Верховною Радою України (АР Крим, м. Севастополь та окремі райони Луганської та Донецької областей), необхідно:

- отримати на непідконтрольній Уряду України території документи, що підтверджують факт смерті особи (у тому числі медичні), попри те, що вони не відповідають установленій законодавством України формі та вимогам та не визнаються Україною;
- звернутися за місцем проживання (перебування) заявника до відділу державної реєстрації актів цивільного стану в межах території, підконтрольній Уряду України та отримати письмову відмову у державній реєстрації смерті особи, яка має бути використана при підготовці заяви до суду про встановлення факту смерті особи;
- подати до суду за місцем проживання (перебування) заявника на підконтрольній Уряду України території заяву про встановлення факту смерті особи, а разом з нею подати раніше отримані документи (свідоцтво про смерть, яке видане «ДНР» або «ЛНР», медичні документи, відмову у державній реєстрації смерті особи). Заява подається родичами померлого або їхніми представниками і в ній повинно бути зазначено:

1. який факт заявник просить встановити та з якою метою;
2. виклад доказів, що підтверджують факт смерті особи, місце і дату смерті (доказами у справі будуть: свідоцтво про смерть, яке видане «ДНР» або «ЛНР», оригінали чи копії медичних документів, пояснення представників, свідчення свідків).

Така справа розглядається судом невідкладно з моменту надходження відповідної заяви. За результатами розгляду заяви суд постановляє рішення про встановлення факту смерті особи з зазначенням відомостей про дату та місце народження, про дату та місце смерті або (у разі неналежної форми заяви або відсутності вказаних у заяві документів) про повернення заяви або (у разі недостатніх доказів) про відмову у задоволенні заяви про встановлення факту смерті особи.

Суд зазначає у рішенні про його негайне виконання та невідкладно видає копію рішення заявнику (у разі відсутності заявника під час проголошення рішення копію рішення про встановлення факту смерті суд надсилає до відділу державної реєстрації актів цивільного стану для державної реєстрації смерті). Для отримання свідоцтва про смерть заявник подає до будь-якого відділу державної реєстрації актів цивільного стану копію рішення суду про встановлення відповідного факту та паспорт громадянина України (бажано подавати до відділу державної реєстрації актів цивільного стану який відмовив у державній реєстрації смерті).

Головний спеціаліст Подільського
районного у місті Києві відділу
державної реєстрації актів цивільного
стану Головного територіального
управління юстиції у місті Києві

Боднарчук Яна Миколаївна